

REVISTA QUINZENAL

ARTS * LITERATURA * CIENCIAS

Preus de subscripció: trimestre	1 pesseta
Fòra de ciutat, trimestre	1'15 »
Número solt, ab folletins	15 cèntims
Número endarrerit, ab folletins	25 »

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

ATENEU OBRER DEL DISTRICTE SEGON, Mercaders, 38
ESCOLES DEL DISTRICTE SEGON, Mercaders, 40

SUMARI: El «Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de l'Indústria», per *F. Jové y Vergés*. — Cant de la Senyera, per *Joan Maragall*. — Música, per *Robert Goberna*. — Cant de Pasqua (poesia), per *Manel Folch y Torres*. — L'Eloy (fragment del drama), per *Angel Guimerà*. — Quan fa fosca (poesia), per *Miquel R. Ferrà*. — Valor pedagógic del Folk-lore (acabament), per *Maria Baldó*. — Cel que s'obre (fragment de la comèdia), per *R. Suriñach Senties*. — Bells actes educatius. — Crònica d'art, per *Antoni Torrella, R. R., R. Riera, E. H., A. Moya Carulla*. — Necrologia: *Enric Paz y Marcalló*. — Llibres. — Noves. — Avisos. — Anuncis.

La redacció de la nostra Revista ha quedat constituïda ab els següents companys de lletres, que anotem per ordre alfabètic:

I. L. Brichs Quintana, Joseph Bordas, Joseph Carner, J. Capdevila, Joan Gibert y Camíns, Eladi Homs, Fèlix Jové y Vergés, Manel Moya, Anton Moya, Joseph Olibart y Sopera y Sebastià Xanxo.

De més a més compta ab la constant y valiosa cooperació de distingits poetes, prosistes y crítics d'art, com són, entre molts altres que deixem d'anomenar pera no fer inacabable aquesta llista, els senyors següents:

Gabriel Alomar, Bartomeu Amengual, Victori Bisbal, Jaume Bofill y Matas, Maria Baldó, Aureli Capmany, Pompeu Crehuet, Geroni Estrany, Fèlix Escalas, Manuel y Joseph M.ª Folch y Torres, Enric de Fuentes, Martí Genis y Aguilar, Salvador Genis y Bech, Emili Genis y Horta, Angel Guimerà, Adrià Gual, Joseph Kotter, Joseph Leonart, Joan Maragall, Alfons Maseras, Trinitat Monegal y Nogués, Esteve Monegal y Prat, Octavi Pell y Cuffi, P. Prat y Gaballí, Carles Rahola, Frederic Rahola, Rossendo Serra y Pagés, Valeri Serra y Boldú, Ismael Smith, Pau Valldeneu, Emili Vallés y Xavier Viura.

PUNTS DE SUSCRIPCIO

«Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de l'Indústria», Montjuic de Sant Pere, 12, pral. Llibreria «L'Avenç», Ronda Universitat, 20, y en la Redacció y Administració de la nostra Revista.

EL CENTRE AUTONOMISTA

DE

DEPENDENTS DEL COMERÇ Y DE L'INDUSTRIA

Uns quants joves que en els més grossos obstacles veuen un motiu d'encoratjament en la realització de poderoses iniciatives, varen reunir-se ara fa uns tres anys pera conseguir que fos un fet lo que no més semblava pogués arribar a esser aspiració somniada: la fundació del «Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de l'Indústria».

Ja'l títol indica ben clar quin havia d'esser l'esperit dels seus organitzadors: era'l de constituir una entitat ab fins nobles y enlairats, de forta corrent educativa, que responguessin a les necessitats dels interessos morals y materials de l'important classe de dependents del comerç en l'avenç creixent de la nostra vida mercantil.

Abans el dependent del comerç no representava cap força, ni era instrument d'un ideal. Fòra d'honroses y comptades excepcions, veyia passar ab indiferencia'ls temps millors de la vida, els anys preciosos de la joventut, adalerat no més darrera de diversions malsanes, sense preocupar-se de res que significués una espurna de perfeccionament individual o colectiu. El qui millor empleava les hores vagatives que'l descans li deixava, era pera passar-les en alguna de les innombrables societats de ball que hi havien escampades per la nostra ciutat. Allí sols trobava'l seu esperit esbarjo y expandiment, únic motiu de preocupació per ell.

Pera ell no hi havia altra cosa que merques fixar-hi l'atenció. Estaven tancats dins la foscor d'una nit eterna'ls ideals de l'home conscient que busca una situació més perfecta de la vida en la perfecció del nostre esser integral, que fa viventes les nostres més preuades il·lusions d'aquest món de lluita y anyorança.

Y aquest estat de suïcida indiferencia no podia pas continuar. S'imposava un canvi radical en la manera d'esser del nostre dependent del comerç, canvi que exigien a l'hora l'acció potent de la nostra vida mercantil y el mateix millorament social del dependent, coses compenetrades per cert en

una mateixa finalitat. El comerç català havia d'esser portat per la força dels aconteixements a una condició ben diferent de la que presentava en altres temps. Havia d'arribar al lloc enlairat aont empenyen ses fecondes energies els pobles capdavanters de la civilització moderna.

Y pera això era indispensable'l concurs de l'instrument de la vida mercantil, del dependent del comerç. Faria profitós aquest concurs substituïnt a l'indiferencia suïcida d'ahir l'entusiasme decidit d'avuy; a l'oblit de tot perfeccionament, l'afició constant a instruir-se, a educar-se; a l'esbojarrament per les diversions malsanes, la plàcida fruïció dels armoniosos accents d'un art veritable, l'hàbit a les higièniques excursions, que donen força al cos y llum a l'esperit.

Tot això y molt més encara ho està realitzant el nostre Centre de Dependents. A poc a poc, però avançant sempre, han arribat a conseguir bona part de la tasca importantíssima que's va imposar desde un bon principi y que ha anat executant ab una constancia y fe ardent incomparables.

Van abarcar ja en el primer moment sos iniciadors tota la complexitat del problema que havia de portar un millorament tant senyalat en la dependència mercantil. Y com que eren dèbils al principi les forces, encara que no manqués l'entusiasme, varen tenir l'acert de començar per lo que representava una necessitat més urgenta, ja que tot plegat no poguessin pas fer-ho. Per això es que, tot just constituïts al carrer de la Boria, pensaren en l'establiment de les «Escoles Mercantils Catalanes», que havien ja de funcionar quan, traslladats al poc temps al carrer de la Palla, podien disposar de lloc més a propòsit y gran pera permetre ingressar als nombrosos socis ab que s'anava enrobustint l'allavors ja poderosa entitat.

Girant a l'entorn de l'important secció d'Educació, s'ha anat desenrotllant sa vida, cada dia més floreixenta pel nombre crescutíssim de socis ab que compta y pels actes que realisa. Entre'ls seus socis n'hi figuren molts de protectors, que són les cases de comerç establertes, que ab sa cooperació, al mateix temps que ajuden a fer més robusta la vida del Centre, són exemple digne d'esser imitat per totes les nostres classes mer-

cantils, que han de veure en el perfeccionament dels seus dependents motius de nous avenços, pera tots ben convenients.

Actualment tenim el Centre de Dependents establert en un espaiós primer pis del carrer de Montjuic de Sant Pere, afegint a la Secció permanent d'Educació, primerament establerta, la de Socors Mutuels, la de Propaganda, la d'Excursions, y també funciona dintre del mateix local una secció d'Sport. Es la realitat ab que veuen coronats els simpàtics dependents els esforços de sa acció coratjosa.

No planyen res pera que la vida de les Seccions, que totes juntes formen les del Centre, sigui de debò ufanosa. Cada any augmenten el nombre d'ensenyances. Ara s'hi donen classes de Llengües, de Geografia Comercial, Calcul y Teneduria de Llibres, y algunes d'altres. Darrerament han decidit establir una lliçó d'Arabe, que tants horitzons ha de senyalar ab els fruits abundosos que forçosament produirà a tantes cases de comerç, que ab un auxiliar tant poderós com el domini d'aquesta llengua en la nostra dependència podrà fer fàcil el domini de nous mercats pera'l comerç de la nostra terra.

El qui com jo hagi observat pas a pas l'avenç realisat desde'ls temps de sa fundació pel Centre, ha de veure-hi en el seu desenrotllament motiu de doble satisfacció: a la tasca profitosa realisada hi acompanya l'exemple d'una acció colectiva verament digna d'imitació. Ben pocs al principi, quan enrobustint-se pel nombre de socis, semblava que havia de fer-se perillosa sa existencia, aquesta s'arrela més que may, fent-se de tots plegats una sola energia que, naturalment, ab una empenta de tanta força havia d'arribar aon volien sos ardis iniciadors.

Es l'acció individual la propulsora de les grans y fecondes iniciatives. Però aquesta acció, pera donar tot el fruit de ses energies, de tota sa virtut potencial, necessita forçosament l'engranatge d'una força colectiva. Ay de nosaltres si no la sabem comprendre l'eficacia de l'acció colectiva! No s'aguantaria pas gaire temps l'empenta que porta la vida catalana.

Sostenim-la, y mirem en el Centre de

Dependents l'alt exemple que'ns encoratja a fer-la cada dia més ferma y perdurable.

F. JOVÉ Y VERGÈS

CANT DE LA SENYERA (1)

Com ans en la primavera,
a l'ombra dels nous plançons,
a l'ombra de la Senyera,
cantem trenta mil cançons.

Refila, refila, — refila, aucellada;
refila, refila, — refilem, minyons.

Tenim la veu prima y clara
igual com el rossinyol,
y el cant sembla 'l de la mare
y encara sent el breçol.

Refila, refila, — refila, aucellada;
refila, refila, — refilem, minyons.

Les ales del cor tremolen,
glateixen a cada mot.

Les aus, quan han cantat, volen:
nosaltres, més alt y tot.

Refila, refila, — refila, aucellada;
refila, refila, — refilem, minyoys.

JOAN MARAGALL

MÚSICA (2)

TEMA AB VARIACIONS

L'essencia moral d'un poble's manifesta ab els seus actes; ab la manera de pensar; ab el domini de les seves costums; y quan totes aquestes manifestacions van guiades pel camí del verdader progrés, ben bé pot dir-se que aquest poble arribarà molt lluny y s'enaltirà, essent l'admiració dels demés. Poble que així vol escalar el cim de la gloria, es poble viril y fort, y es molt difícil que l'empenta que porta quedi interceptada.

Una de les qualitats més hermoses del nostre poble es aquesta afició a la música que tant l'enalteix.

(1) Aquest himne es el que's canta a les «Escoles del Districte segon», qual lletra fou posada en música pel Mestre Piqué.

(2) Aquest article, per causes imprevistes, deixà de publicar-se en el número darrer.

Arreu se formèn orfeons y societats corals que proporcionen el més ideal esbargiment y allunyen als entusiastes cantadors del vici y males costums.

En molts països d'Europa l'ensenyança de la música es obligatoria y el solfeig s'ensenya ja desde'ls sis anys. Hem vist aquí y fóra d'aquí que nens de vuit y nou anys llegeixen a primera vista lliçons de solfeig d'alguna dificultat. Aqueses seran demà grans músics. Ab totes les nostres forces havem de procurar que l'ensenyança de la música's divulgui fins a vessar.

Un dels consols més grans pera l'esperit el proporciona la música, y precisament pera aliviar el seu malestar convé'l cultiu seriós d'aquest art, que naix de la verdadera divinitat.

Convé estudiar de molt jove la música, no pera fer mecànics dels que avuy s'estilen, sinó pera fer art verdader, estudiant profundament les divines sensacions que surten del cor, y d'aquesta manera donar esbarjo al desfogament del sentiment.

Tenim a casa nostra corporacions que enalteixen per sa cultura artística y per la seva exquisidat en el sentir, l'ilustració del nostre poble.

A cada esclat que dóna'l nostre «Orfeó Català», s'hi nota més avenç y més pulcritut en matisar les obres que interpreta, y per molts conceptes deixa enrera certes manifestacions artístiques que venen de fóra casa, ab lo qual provarem que'l nostre «Orfeó» no necessita anar a buscar elements de fóra que l'ajudin pera res, y ab qual companyia res guanya ni artística ni materialment.

Aquesta entitat, y com aquesta tantes altres, són dignes de veure's secundades per tothom, fins pels més indiferents en música, sols pels beneficis morals que la seva existencia reporta.

Y ja que parlem d'aquestes manifestacions o esclats artístics, direm quelcom, sense intenció de molestar a ningú, dels últims concerts, o de la munió de concerts donats últimament en el Teatre Principal. Digna de lloa es l'audició de la *Missa Solemnis* de Beethoven que s'ha donat a l'anomenat teatre.

Aquesta obra necessita molt estudi indi-

vidual: es una obra que, pera executar-se bé, cada músic que hi pren part ha d'estudiar-se ben bé'l seu paper, com qui estudiava una lliçó de solfeig fins a saber-la del tot de memoria. Els cantors no sols l'han de saber solfejar a la perfecció, sinó que la tenen de vocalisar, perquè es de difícil mecanisme pera la veu, y després tenen de fer un estudi especial del sentiment que en ella hi nia. Quan s'hagi fet tot això, els ensajos no s'han d'escatimar, y el conjunt res deixarà que desitjar, majorment quan se té la direcció confiada a una personalitat que ningú discuteix, com es el mestre Lamote de Grignon. No fent-se així, no han de donar-se aquestes obres ont una caiguda es fatal.

Per això alabem l'intenció de la susdita Associació, que molt pot fer cultivant l'entusiasme pel verdader art, y que nosaltres aplaudim ab entusiasme.

Ja fa molt temps que en cert periòdic indicava l'equivocació dels concertistes en el camí que segueixen cada qual en el seu instrument.

Ab poques paraules ens entendrem. Tenim a casa nostra un Vidiella, un Malats, un Granados, un Calado, un Albeniz, tots ells de talent que ningú discuteix, com a concertistes y com a interpretadors.

Escolteu-los ab atenció religiosa quan interpreten, y no'ls veureu may deixar-se imposar per la mecànica, condició especialíssima pera que imperi sempre'l sentiment y bont gust.

La gran mecànica, aquesta mecànica que deixa entontits als oyents, no té més mèrit que'l de batre'l *record*, com ho fan en les apostes de veure qui corre més, o en altres lluites similars; però l'home que domini mecànicament totes les més grans dificultats d'un instrument, ja podeu dir que'l seu sentiment n'està ressentit, perquè humanament no hi ha temps material pera veure de tal manera les dificultats d'execució y posseir el total domini del bon gust.

Recordeu el frassejar d'en Granados y el d'en Sauer, y ab tota imparcialitat compareu. No compareu la màquina, perquè es més gran y més perfeccionada la del segon; però'l verdader art està en el primer; y com lo que tothom ha sentit y vist no es necessari provar-ho, acabarem dient que'l verda-

der art no consisteix en fer mil notes per segon, ni posar en els programes que la peça *tal* es la més difícil que s'ha escrit pera piano, ab lo qual queda demostrat que lo que's procura es batre'l *record* de les dificultats; y, si no, ¿per què no posen en algun programa que l'obra *tal* es la de més sentiment que s'ha escrit?

Doncs senzillament perquè la màquina pot adquirir-se ab el suc de tamboret (que dèyem quan estudiavem), però la sensibilitat exquisida del sentiment verdader són pocs que la posseixen; y repetim lo que diguerem temps endarrera: les indústries d'avuy dia estan molt avançades. Per molt que s'estudii'l mecanisme del piano, que es l'instrument que en aquests moments ens ocupa l'atenció; per molt que s'estudii, jamay venceran ab tanta perfecció les dificultats com aquestes màquines que avuy van perfeccionant-se, y ab tota sinceritat direm que no'ns dol gens aquest avenç: al contrari, com més se perfeccionin aquests aparells, més s'haurà de cultivar l'escola del verdader sentiment; y en aquesta batalla sempre vencerà la veritat, vencerà l'art seriós, y, quan els concertistes de piano estaran ben convençuts de que'l mecanisme *gros* es secundari pera l'art veritat, podrem anar a escoltar-los ab verdadera ilusió, perquè'l seu art anirà forçosament directe al cor y les seves sensacions seran el dolç bàlsem de l'ànima.

ROBERT GOBERNA

CANT DE PASQUA

Aleluya!... Aleluya!... Aleluya!...

Cantem, companys! Cantem el cant de joia que esclata en tots els cors aquesta nit.
Bestreta generosa de la toya
del perfumat Abril, Pasqua ha florit.

Pasqua ha florit en el festós somriure
ab que s'ha desvetllat la Creació:
arreu tot lo creat torna a reviure
y canten terra y cel: Resurrecció!

Cantem, companys! La Pasqua es arribada
ab la promesa d'altres de millors
que'ns durant triomfalment resucitada
la patria que ara anyoren nostres cors.

A n'aquest cant fem-hi avesar els llavis,
y, quant la nostra Pasqua hagi arribat,
podrem rependre on van deixar-lo 'ls avis
el càntic de la nostra llibertat.

Aleluya!... Aleluya!... Aleluya!...

Cantem, companys! Cantem el cant de joia
que esclata en tots els cors aquesta nit.
Bestreta generosa de la toya
del perfumat Abril, Pasqua ha florit.

MANEL FOLCH Y TORRES

L'ELOY

*Escena de l'acte tercer, entre'l ceguet
MIQUES y el nen JOSEPET.*

MIQUES

Tanquem. Tanca, que ara aquí jo mano,
y no entrarà ningú que jo no vulga. (*En
Josepet ha anat a tancar.*) Oy, Josepet?

JOSEPET

Escolta, escolta, Miques.

MIQUES

Ja t'escolto. (*Pausa curta.*)

JOSEPET

Què ets tu aquí?

MIQUES

Jo? Tot. El padrí del nostre nen.

JOSEPET

Ja ho sé. (*Pausa.*) Y no t'hi veus gens,
gens?

MIQUES (*senzill*)

Gens.

JOSEPET (*pausa*)

També ja ho sabia. Y ets com les altres
persones, oy?

MIQUES

Sí. (*Un sí llarg de convicció.*)

JOSEPET

Y plores com tot-hom, eh que sí?

MIQUES

Quan convé, prou. Doncs si no plorava,
per què'ls tindria 'ls ulls? M'entens?

JOSEPET (*pausa*)

Sí. (*Baix, ab certa por.*) Donques... tu
no has vist may, may, may al nen?

MIQUES

Oh! Això sí! Més que tu, vès!

JOSEPET

Com l'has vist?

MIQUES
Com? Veyent-lo. Fins li veig l'animeta jo, y tu no li veus.

JOSEPET
L'animeta?

MIQUES
Sí. Es... com te diré?... es fina, fina, es... com un brunit dolç y suau y que fa una escalforeta al cor... Y ab unes aletes com... com d'un aucell que tot siga plomiçol, tot plomiçol, sabs?

JOSEPET
Sí. (*Se coneix que no ho entén.*)

MIQUES
Cah! No m'entens, no; y no sé com dir-t'ho, perquè tu hi veus.

JOSEPET
Y escolta, escolta. En Joanet...

MIQUES
No, Joanet: li dic Joanetet, perquè es més fi.

JOSEPET
Te voldria demanar una cosa que als de casa no'ls gosó a dir perquè... em miren...

MIQUES
Què es, què es?

JOSEPET
Que diuen que'l pare y la mare del nen... no són casats? (*La paraula casats molt baix.*)

MIQUES
Ptsé! (*No sabent què dir.*)

JOSEPET
Què es no ser casats? Tot-hom se n'esgarrifa!

MIQUES
Ser casats es... m'entens?... es... Es ser com el teu pare y la teva mare; es això: ser... com el teu pare y la teva mare.

JOSEPET
Sí. (*No entenen-ho tampoc.*)

MIQUES
Això mateix.

JOSEPET
Y com se coneix que són casats?

MIQUES (*depressa*)
Perquè'ls han casat. Ay, ay! Els casen a l'iglesia, davant de Nostre Senyor, y després ja ho són.

JOSEPET
Sí. (*Pausa.*) Y com se coneix després?

MIQUES
Mira: aquí passen moltes grans tribulacions. Sabs què són tribulacions, tu?

JOSEPET
Sí: que criden, y s'enfaden, y no estan may bé enlloc, y... Ja ho sé, ja.

MIQUES
Doncs ne passen moltes aquí d'això, y el pobre Joan també'n passa. Que si jo fos de Nostre Senyor ja't dic que'ls treuria a esgarrapades les penes, y els faria feliços an ell y als d'aquí, y el Joanetet tindria pare.

JOSEPET
Que no'n té ara de pare?

MIQUES
Ne té y no'n té, y no'n té y en té. Són unes confusions això, fill meu, que ja ni sé en quina paret toco. Ho vaig preguntar l'altre dia al senyor rector de Bethlem, y'm va fer de contesta: «No t'hi amohinis, home». Jo que li vaig dir després, això sí, molt humil: «Senyor rector, què hi diu, y perdoni, Nostre Senyor y la Mare de Déu, en això del Joanetet; perquè tots els nens tenen pare, y el fill, tant si ho volen com no, es també del pare, perquè es fill del pare, m'entén, y es seu, pera que l'ensenyi a caminar per aquest món que es tant dolent. Y vegi si tot-hom en té de pare, que fins Nostre Senyor Jesucrist, quan era criatura, que no'n tenia de pare aquí baix a la terra, pera que no n'estés sense, n'hi van donar un: Sant Joseph. Y això que'l Jesuset se n'hauria pogut estar perquè tenia per mare a la Mare de Déu, que es tot lo que's pot dir».

JOSEPET
Sí. (*No l'ha entès de res.*)

MIQUES
Ja veus si jo capisso, eh?

JOSEPET
Sí. (*Pausa.*) Jo una vegada vaig anar a un casament. Y que hi van fer un dinar ab besties grosses, senceres, en unes platasses molt grans les besties, y que fins hi havia ampolles que petaven, y no eren grassioses, no; y crema.

MIQUES
Y, com te dic, el senyor rector no'm va respondre y va girar cua. Y això que quan s'explica a la trona té molta llabia.

JOSEPET
Sí. (*Pensant en altra cosa.*)

MIQUES
Sí.

JOSEPET
Doncs jo voldria que'ls casessin, sabs? Y que'ns convidessin a tots els de casa.

MIQUES

Eh! Quina rabia que'm fas! Vès en que penses! (*Truquen.*)

ANGEL GUIMERÀ

QUAN FA FOSCA

Quan ja fa fosca, en la polsosa carretera
una blancor esmortuida reverbera,
llum sense brill que, desprenent-se'n vagament,
pel llunyadar de sos revolts se va perdent.
Fa una tristesa caminar en aquella hora,
sentint tant sols els cans que lladren allà enfòra
desde les cases que endarrera van quedant!
Al lluny la fosca s'espesseix, y en el voltant
sembla que un reste d'hora-baixa encara alluma,
aont el ramatge clar de fulles y adormit
dels ametllers en l'aire pàlit de la nit
com una febla terenyina amunt s'esfuma.

El tronc que guaita sobre 'l marge del camí
sembla que, mut, desesperat, vulla fugí,
y, malehint l'oculta força qui 'l detura,
en sa actitud mostra un dolor sense mesura.
Y el vianant, que pitja el pas, tot espantat
d'aquell espectre dolorós, mitg apagat,
un altre pas que 'l persegueix sent a darrera,
y en la paret veu com una ombra que l'espera,
y pel brancam dels garrofers mitg ajupits
monstres obscurs que s'hi repengen adormits...

Y ell, que camina y tot ho va deixant enfòra,
mirant brillar pel firmament, que marca l'hora,
la cabalística estelada que allà endins
combina 'ls signes misteriosos dels destins.

MIQUEL R. FERRÀ

VALOR PEDAGOGIC

DEL FOLK-LORE

(Acabament)

A tots els actes de la vida'l Folk-lore hi fa pendre part a l'infantesa; de manera que insensiblement els nens van fent-se càrrec de totes les festes y dels actes més solemnes de la vida, ab certes pràctiques, costums, cançonetes, etc.

Així tenen la diada dels Reys, an ells exclusivament dedicada. Celebren el Car-

nestoltes ab gran gatsara y cançonetes tant populars com la que quasi ab les mateixes paraules se canta també entre nosaltres, y que comença:

Carnestoltes, bones voltes, etc.

Per Pasqua es d'absoluta necessitat fer volar el *cacherulo* (estel), y qui sab si's fixen més en aquesta festa per la coincidència del joc, així com els es més grata la festa de la Mare de Déu dels Desamparats, perquè en aquesta diada's fan gaire bé totes les primeres comunions.

Per Nadal tenen ses cançonetes típiques. Els pessebres d'aquí'ls representen ells mateixos ab les figures del Diví Infant de Maria y Joseph, y per aquesta diada tenen cançonetes d'un sentiment intensíssim, destinades a fer sentir tota la tendresa que'ls ha d'inspirar un Déu nen com ells, y així canten: «La Mare de Deu, etc.», «Demà berenarem morralla, etc.», «Bon Jesús hermós, etcètera», y moltes altres.

Vagi-n una per mostra:

Bon Chesús hermós,
chelat tot de fred,
com has volgut nàixer
tant pobre y nuet?
Bon Chesús hermós,
de pit amorós,
dóna-m lo teu cor
y serà dels dos.
Bon Chesús hermós,
més blanc que la neu,
dóna-m el teu cor,
y jo't donaré'l meu.

Tot això fa que aprenguin les costums de sa terra y's desenrotllin llurs sentiments, perquè tot lo que diu el poble, y adverteixi-s que no volem dir *el populatger*, té una poesia encisadora que's filtra directament al cor.

El Folk-lore fins pot constituir assignatures d'història sagrada y profana, explica-des pel poble ab tradicions y llegendes, des-apareixent la sequedat que tenen en els llibres y convertint-se en narracions ben sucoses y en extrem agradables.

També pot influir el Folk-lore en la manera d'enraonar els nens: no hi ha pas

dubte que una criatura, quan el mestre's preocupi de la seva manera de parlar y la faci exercitar articulant bé, se corregirà dels seus defectes; però això requereix un esforç per part de la criatura, que la molesta. Es molt més fàcil fer-li dir un *embarbossament* folk-lòric qualsevol que la corregeixi dels seus defectes sense que s'en dongui compte, y que sigui pera ella un agradable entreteniment (1).

Els llibres moderns de primera ensenyança gaire bé tots segueixen en llur exposició el procediment intuitiu, que consisteix en representar gràficament l'objecte que s'ha d'explicar al nen, perquè aquest el compregui millor y ab més facilitat. Doncs d'això se n'havia ja ocupat el Folk-lore, a qual efecte té les *auques*, ab les que aprèn el nen les coses pràcticament, y sense cap abstracció, ja que'ls sentits són els que prenen compte d'aquelles impressions. No tenen fi ni compte les coses que aprenen les criatures ab les auques de redolins: historia, historia natural, hagiografia, biografies d'homes cèlebres, viatges y monuments, costums públiques, arguments d'obres literaries immortals, com *El Quixot*, y mil altres coses més, moltes de les quals queden gravades fins a la vellesa pel poder suggestiu del dibuix y la frase curta, condensada y exposada en vers.

De manera que'l Folk-lore, si es important en tots conceptes, desde'l punt de vista de l'educació infantil es de grandíssima transcendència. En ell els nens troben el conreu de l'intel·ligència, el desvetllament dels sentiments y la manera de formar el caràcter, condicions que no's troben en l'escola merament instructiva.

L'educació s'imposa si hem d'anar avant, perquè quan l'home sigui conscient dels seus actes, consciència que s'ha d'inculcar desde petits, ell per sí sol s'instruirà; mentres que si no pensa, ni té personalitat pròpia, va repetint tots els seus actes sense evolució y, per tant, ab l'estancament propi de lo rutinari.

Ja es hora de que'ns apartem d'aquesta petrificació moral que ofega tota idea d'a-

venç, y, ja que hem d'educar al poble, servim-nos de ses mateixes concepcions, sempre sublimes, ja que són nascudes de l'amor intens y puríssim de lo més sant que hi ha en el món, que es l'amor de la familia.

Pera poder demanar compte dels seus actes a les generacions que puguen, es precis que elles no'ns diguin abans que no les hem educades. Per tant, aprofitem a casa y a l'escola'l Folk-lore pera fer dels nens uns sers conscients que sàpiguen el dia de demà esser homes.

MARIA BALDÓ

FRAGMENT DE LA COMEDIA

CEL QUE S'OBRE

La Remey y en Jaume s'han quedat sols. Una llarga pausa. Després la Remey surt del seu encantament y mira al cancell ab intent d'anar-sen, y diu per ella mateixa, seguint el fil d'una idea:

REMEY

Déu nos en guard.

JAUME

Aon vas, Remey?

REMEY

Me n'anava...

JAUME

Ja has vist, Remey... Sembla mentida!

REMEY

A mi'm sembla que surto d'un mal somni.

JAUME

Oh! Y que no s'estimaran may: el cor m'ho diu.

REMEY

May... may... No s'estimaran may.

JAUME

Ha de ser terrible!

REMEY

A mi tanta pena'm fa l'un com l'altre.

JAUME

(mirant a terra y mossegant-se'ls llavis, ja anar el cap amunt y avall, y diu:)

No s'adobarà re. Són diferents y se n'adonen ara que estan units... y no s'estimaran may.

(1) Pera no allargar el present treball, en suprimim els exemples.

REMEY

Si jo m'hagués casat y em trobés així...
Mare de Déu! Me moriria.

JAUME

Pobra de tu! Perquè tu l'amagaries, el
patir: ja t'conec, Remey; tu l'amagaries y el
desconsol t'aniria per dintre.

REMEY

Déu nos en guard.

JAUME

Y potser t'hauria passat igual, perquè en
Manel no ho es de carinyós, no que no ho
es, y les dónes ne voleu molt de carinyo.

REMEY

No donguis la culpa sols an en Manel.
La Maria també es capritxosa y sensible
com una nena.

JAUME

Els dos en tenen la culpa. (*La Remey
s'enfonça de bellnou en els seus pensaments.*)
Penses en ells? En què penses?

REMEY

Pensava...

JAUME

Si no pots dir-m'ho...

REMEY

Sí que t'ho puc dir, sí. Me trobo al teu
costat com una germana y t'ho puc dir tot.
Pensava en lo enamorada que jo estava d'en
Manel... y pensava que ab mi pot-ser no
haurien passat aquestes coses.

JAUME

Que vols que't digui! Després de veure
tot això, un dubta de tot.

REMEY

Jo l'hauria amorosit, jo...

JAUME

Que ets bona! Ets tant bona, Remey,
que fins ne tinc una alegria de que en Ma-
nel... (*Calla de sobte.*)

REMEY

Ja ho pots dir tot. Anaves a dir de que
en Manel m'hagués deixat. Sí, sí: va esser
ell qui va deixar-me... y vaig plorar molt.

JAUME

Jo ab la Maria no hauria estat tant felíç
com me pensava. Va fer bé de distreure-s
de mi... y jo d'adonar-men... (*Pausa.*) Pobra
Remey! Tu y jo buscavem un mateix gran

amor en dos cors diferents dels nostres...
No varem trobar-lo y no 'ns en haviem con-
solat... (*Ben marcat, espayadament.*) Però
ens adonem de que tu y jo buscavem un
gran amor.

REMEY (*ab tota emoció*)

Sí, Jaume, sí: nosaltres voliem estimar
molt y ens han pagat malament.

JAUME

Pot-ser més val aixís. Aixís ens trobem
junts y sabem lo que voliem, y en mig de
tantes tristeses s'hi sent una dolcesa...

REMEY

Es una simpatia que'ns acosta y que'ns
unirà sempre.

JAUME

Una simpatia? Y per què no pot-ser un
amor? (*Inefable.*) El cel se'ns obre, Remey,
el cel se'ns obre! (*Pausa.*) Remey, jo no sóc
pas irreflexiu ni impressionable. No't sor-
prengui que't digui tant depressa que't sa-
bria estimar molt... que t'estimaria sempre...

REMEY

No dubto gens de tu, però no 'm parlis
d'amor. Pot-ser més endavant... Avuy estic
tant trista...

JAUME

Avuy es quan vuy veure un somriure en
els teus llavis. Quan tu m'estimis ja som-
riuras sempre... No't dol que't parli aixís,
veritat?

REMEY

No... no'm dol... però...

JAUME

Hi tens tanta seguretat en mes paraules!
Veritat, Remey? El meu amor no't farà
sufrir may: el teu a mi tampoc... (*Pausa.*)
Benehit el sofrir que'ns ha fet conèixer.

REMEY

Jaume... Jaume... Deixa passar més
temps... Ja ho seré la teva enamorada, però
deixa passar més temps.

JAUME

Per què?

REMEY

No ho sé. Sento masses emocions.

JAUME

Doncs digues que m'estimes.

REMEY

Ja t'ho diré quan tu no m'ho demanis, y
ab tot el cor.

JAUME

Y per què no ara?

REMEY

Ja t'ho diré... Ho sento que t'ho diré.
T'ho vuy dir plena de joia, quan no estigui
abatuda...

JAUME

Potser creus que sempre sentiras alguna
cosa per en Manel?

REMEY

No... això no...

JAUME

Potser un caliu d'amor...

REMEY (*ab un crit de protesta*)

No... No... Això no!

R. SURINACH SENTIES

BELLS ACTES EDUCATIUS

A GERMANAR l'educació dels sentiments ab l'il·lustració de l'intel·ligència; cooperar a l'armònic desenrotllament de totes les facultats humanes, fent que sia integral el resultat de la tasca educativa, es una de les elementals prescripcions de la ciencia d'ensenyar.

Y, pera educar els sentiments, res millor que fer intervenir als noys de les Escoles en aquells actes on s'exalta la pràctica de tota mena de virtuts; portar-los a realisar bells exemples de caritat, de benevolença, d'agrahiment; presentar-los les persones que's fan mereixedores de llur respecte y estimació per qualsevol obra enaltidora; donar-los, en una paraula, motiu d'esplayar lo que senten en lo més íntim de l'ànima.

Ab els ulls fixés en aqueixa mira educativa, les «Escoles del Districte segon» proporcionen sovint a llurs alumnes ocasions de manifestar els sentiments que nien en llurs tendres cors, y que, desplegant-se, poden constituir en el pervindre els trets principals de llur caràcter d'homes honrats, dignes patricis y bons ciutadans. No es pas tant llunyà encara'l concert benèfic que, ab la valiosa cooperació de l'«Orfeó Canigó» y el «Círcol Musical Bohemi», donaren a favor del «Patronat de Catalunya pera la lluita contra la tuberculosi», lo qual fou

una esplèndida manifestació d'amor envers els pobres atacats d'aquella terrible malaltia. Però si aquell concert fou important com acte públic, no ho són pas menys, encara que envolquellats per la modestia de l'intimitat en que han tingut lloc, d'altres que de poc ençà han portat a cap.

Algunes distingides senyoretas, desitjoses de portar llur concurs a l'obra de cultura que realisen les Escoles, varen empèndre ab galanteria y delicadesa inestimables la feina artística de brodar la Senyera que, segons hermós projecte de l'eminent arquitecte don Lluís Domènech y Montaner, tenen a punt d'estrenar, y no cal dir si han complert son voluntari comès ab gust y perfecció. Al cap d'aquest benemèrit aplec de dames catalanes hi figura Na Concepció Vallescà, a la qual, en representació de totes, li feren entrega'ls noys d'un pergami bellament polícromat, imprès en lletres gòtiques y vorejat per una cinta de les quatre bāres ab un segell de cera vermella, que porta, firmada per la Junta Directiva y els Mestres, la següent endreça:

«La Junta de les «Escoles del Districte segon», els Mestres y els Deixebles, en demostració de l'agrahiment de que estan possehits envers la senyoreta Concepció Vallescà y Soca, que ha brodat, gentil y perfectament, la Senyera de les susdites Escoles, interpretant el projecte de D. Lluís Domènech y Montaner, complimentant l'acord de la Junta Directiva del dia 2 de Març, fan constar la llur reconeixença mitjansant el present document.»

Aquesta entrega, feta ab gran solemnitat, fou acompanyada del següent parlament, dit en nom de sos companys per l'alumne Joan Batllori:

«Senyoreta:

»L'elevació de sentiments y la noblesa de cor se manifesten ab obres hermoses y lloables com la que vós heu fet per les nostres «Escoles del Districte segon».

»Sempre més el vostre nom, que nosaltres venerem, restarà unit a n'elles per medi de la Senyera que les vostres delicades mans han brodat. Y al desplegar-se la preuada joia a l'aire en nostres festes y solemnitats escolars, el pensament y les aclamacions de tota l'infantesa que desde ara en aquestes

Escoles s'eduqui, volaran carinyoses cap a vós com fervent tribut d'agrahiment per l'artística obra que us heu dignat consagrar-li.

»Fidel y constant testimoni de l'afectuós record que les «Escoles del Districte segon» guarden, senyora, de la vostra generositat, es el modest pergamí que avuy us ofereixen, y que, en nom d'elles, us preguem volgheu acceptar. Molt millor que en aquesta pobra penyora material, en el cor de tots els deixebles de les nostres Escoles tindreu sempre gravat el sentiment de fonda estimació que la vostra ofrena riquíssima'ns inspira.

»Noble y respectable dama Na Concepció Vallescà, que Déu vos guard molts anys pera que pogreu emprar vostra clara inteligencia y vostra destresa artística en tant benemèrites y patriòtiques obres.

»Junt ab nosaltres, Catalunya us en dona avuy corals mercès y festoses enhorabones.»

Acabà'l memorable acte ab escayentes frases d'agrahiment y modestia pronunciades per la senyoreta Vallescà, y ab un espontani y sentit discurs del President de la Junta, Sr. Monegal, recalcant als noys l'importància de la feina de dita senyoreta, recomanant-los que a tota hora la recordin com una benefactora desinteressada de les Escoles.

(Acabarà)

CRONICA D'ART

TEATRES

ROMEA.—*L'Eloy*, drama en tres actes, d'Angel Guimerà.

L'estrena d'una obra d'un autor com en Guimerà, de fama universal, representa aquí, com a tot arreu, un aconteixement teatral, y es lògic que a l'aixecar-se'l teló estessim ansiosos tots els que erem al teatre de fruit una altra producció del nostre gran dramaturg, y les esperances no'ns defalliren pas. Comença *L'Eloy* ab una escena d'una realitat sorprenent, y ab quatre pinzellades de mà d'en Guimerà veyem clarament la situació d'aquell interior obrer aon moments abans hi regnava aquella tranquil·litat de parella enamorada lligada més que may per la naturalesa; però, com núvol en mitg d'aquella bonança, ve l'arribada del pare

d'ella, de l'Eloy, l'obrer forjador de dignitat equivocada, que'ls exigirà reparació al seu pecat d'amor, venint a enterbolir la pau d'aquell niuet, esclatant al seu punt la tempesta, lluitant en ella diversos amors y diferents caràcters, fins que ab la mort de l'Eloy renaxerà la calma, quedant sols en el cor dels dos enamorats un deix de tristesa que no s'esborrarà mai.

En Guimerà d'aquesta obra es el Guimerà de sempre: vell y nou. Vell, per esser sa obra feta ab aquella empenta tant característica del primer dramaturg de la nostra època; nou, perquè en sa obra hi ha sempre quelcom desconegut en son teatre.

En Guimerà, que primer va fer aquelles tragedies romàntiques y que tothom reconeixia que en tal genre no tenia rival, es el primer autor que va portar-nos els nostres obrers a l'escena: es l'autor d'aquella *Maria Rosa* y d'aquella *Terra Baixa* que ha anat pel món entusiasmant ab son art el públic de totes les terres; y ell, el mateix Guimerà, l'autor de drames romàntics, de la *Maria Rosa* y de la *Terra Baixa*, de feréstega bella, es l'autor d'aquell idili de *Mossèn Janot*, d'aquell bíblic *Jesús*, tant embellit per sa imaginació de poeta, y es ell qui, al veure la societat odiant-se, va escriure sa *Festa del Blat*, cant d'amor que uneix totes les ànimes.

Doncs, a pesar d'haver-se mostrat ab tant distintes personalitats, fins a l'extrem de que no crec que hi hagi autor de cap temps que ho hagi lograt, s'ens presenta en *L'Eloy* ab personalitat diferenta.

De dues maneres distintes hem de considerar aquesta obra: com humana y com obra de tesis. Com obra humana, es d'una realitat sorprenent, y negar-la al tipo de l'Eloy seria negar la llum del sol. Lo que hi ha es que en Guimerà, admirador de la bella, no s'entusiasma en la corrent tranquila del riu: ell s'entusiasma quan, botent l'aigua sobre les roques, la descompon en sos salts. En Guimerà'ns presenta l'Eloy en situacions excepcionals de la vida, y obra tenint per guia sos nirvis y ses idees, que es lo més humà que hi ha.

Y com la veritat d'aquest personatge, podria demostrar-se lo humans de tots els demés. ¿Es possible copiar més bé ab fonògraf aquella escena del segon acte en que uns quants vehins menestrals estan jugant a cartes? Aquí es aon puc aplicar allò que deya de que en aquesta obra s'ens presenta en Guimerà ab diferenta personalitat. Coneixem d'en Guimerà guerrers, senyors y pagesos, però may ens havia presentat nostre poble menestral com cap autor català ho havia fet encara, y en Guimerà ens el presenta retratat de cos enter, ajudant-se vehins ab vehins ab inconscient carinyo en moments de necessitat, ab ses preocupacions

y sos egoïsmes; y entremitg d'aquells tipos humans, fins brutalment humans, aquell ceguet, en Miques, que no's mourà may del costat del nen com àngel de la Guarda. Que n'es d'hermós!

Considerat *L'Eloy* com obra de tesis, en Guimerà's conserva en el just punt a que ha de mantenir-se l'autor dramàtic. Presenta un cas especial de matrimoni que les lleys dels homes no poden resoldre, perquè ab les lleys hi ha les preocupacions. Resolgueu-ho com volgueu, diu en Guimerà: jo us ensenyo una nafra de la societat: la societat que ve producte d'ella que's cuidi d'esborrar-la.

Tractant se d'una obra d'en Guimerà, res té d'extrany que'ls actors procurassin fer-hi tot lo que humanament els permetessin ses forces. Deixant apart el treball d'en Soler, quals alabances de ma part podrien semblar de partit pres, val la pena de dedicar en primer lloc un elogi a n'en Jaume Borràs per la presentació del tipo en el primer acte. La sortida en escena respongué completament al personatge qual descripció coneixiem abans per la Beneta. Era l'obrer forjador al qual circumstancies obligaren a fer d'amo d'establiment de comestibles. Respecte a l'execució, ¿quin dubte hi ha que en alguns moments resultà exagerat, com per exemple en la mort? Però de totes maneres tingui-sen compte la dificultat de sostindre'l personatge durant els tres actes, ja que en bona part els omplena tots.

La Llorente, admirable, tenint moments de gran actriu; molt bé en Barbosa, y bé en Vinyes, la Baró y la Faura.

Una observació: may he sigut partidari d'aquells galans y actors als qui agrada canviar de trajo a cada escena; però si es just en *L'Eloy* que tots portin el mateix en el primer y segon acte, no ho es pas gens en el tercer. Passen els dos primers actes en dos dies arreu, y quasi en un mateix pis, perquè no hi ha altra separació d'habitació a habitació que la paret mitgera; però en el tercer acte ha passat algun temps, el pis en que viuen l'Eloy y la Cristina es lluny d'aquell en que havíem vist al primer acte, y, a pesar d'això, ¿no resulta extrany que tots, tots els personatges vagin vestits d'igual manera, especialment la senyora Parrenyo?

No n'hi ha prou en dar a les paraules l'entonació y sentit que representen: pera esser actor complet es precis que'l vestit y fins el caminar responguin exactament a la posició social y situació del personatge que's representa.

De totes maneres bé val un aplaudiment la bona voluntat de tots plegats. — ANTONI TORRELLA.

Sirena, d'Apeles Mestres, es una nota sencilla, però hermosa, de mà de mestre l'

llenguatge, ànima d'artista l'ambient. La música, bonica: durarà en els cartells. Els còmics? D'aquella manera. La presentació? Migradeta.

Per cert, no podria'l senyor Borràs dir a l'apuntador que'l públic no'l necessita? No podria'l senyor Borràs dir als còmics que no busquessin tant aviat la conxa de l'apuntador? Si no saben el paper, que estudiin. — R. R.

PRINCIPAL. — Va quedar satisfet el senyor Lluís de Pedralves ab la seva carrin-clonada en un acte *La mona de Pasqua*: es una obreta senzilleta y dolenteta. Es una més que cau al fons de l'oblit, o als fossos: no vindrà d'una.

S'anuncia l'estrena de l'obra del nostre company Viura. Serem justos en la crítica, però podem innovar als nostres llegidors que plaurà molt. En Graner ho presentarà riquíssimament, com ja hi té la mà trencada en fer-ho; en Morera ha posat escayenta música, y els escenògrafs pinten unes decoracions magnífiques. El Dissabte de Gloria no fem falta al Principal. Si'ls empresaris y artistes fan lo que poden pera atreure-ns, cooperem-hi al menys ab la presència.

Y després ve'l gran Guimerà, que estrenarà *La Santa Espina*, ab música d'en Vives. — R. RIERA.

TINA DI LORENZO. — De veritable solemnitat artística pot qualificar-se la representació que de la bellíssima tragedia de Shakespeare *Romeu y Julieta* donà'l dia 5 del corrent, en el Teatre de Novetats, la companyia dramàtica italiana de Tina di Lorenzo. La circumstancia d'esser les darres representacions en nostra ciutat de la *tournee* d'aquesta companyia y haver-hi moltes persones que no havien encara vist a la Tina, per un costat, y per altre l'atractiu de l'obra, de molts anys no representada aquí, y el criteri sentat per en Tintorer en son hermós estudi de dita actriu de que era ella la més indicada pera encarnar el paper de la romàntica Julieta, a més d'esser el benefici d'en Carini, foren el motiu de que'l Teatre de Novetats se vegés atestadíssim d'espectadors, especialment en el darrer pis.

L'immortal tragedia d'amor que, «com l'or, no s'oxida ab el temps», com diu en Benot, semblà que ab les filigranes del treball de la Tina di Lorenzo adquirís una nova joventut, després de tres segles com fa que fou escrita. No cal repetir aquí les llohances que tothom ha tributat a l'artista: sols direm que no confiem pas veure actriu que tant intensament senti y expressi'l paper de Julieta, si no es la mateixa Tina.

Sabut es que la veu de la Tina té un encís especial que captiva y enamora: jamay

d'altres llavis que dels seus pot sortir tant amorosament pronunciat aquell «Romeo, Romeo!» de dona forta y sincerament enamorada.

Si la Tina, per la seva ingènita ànima d'artista, féu una Julieta ideal, en Carini, a nostre entendre, per manca de les refinades dots artístiques que aquella posseeix, no estigué a la mateixa alçada malgrat sa voluntat, no decaient per això jamay ni cometent tampoc faltes que puguin citar-se. Aquella veu gangosa no expressant ab sufficient exactitut l'amor sencer y la bonesa de cor; sa figura poc elegant, y sa mateixa cara un xic inexpressiva, contribuïren a que en Romeu fos quelcom inartístic y poc ideal al costat de Julieta, no conseguint del tot guanyar la simpatia certament: una Julieta-Tina di Lorenzo requereix un Romeu-Garavaglia pera que alcançi l'obra'l *maximum* d'emoció artística.

Els restants actors, si bé's ressentien de manca d'ensajos, estigueren bé: solament aquella Dida ens-e semblà massa caricaturada.

La presentació escènica, impecable en els quadros principals, si bé en el segon acte (balcó de la cambra de Julieta y jardí) requeria la decoració un escenari més espaiós pera causar un efecte complet. Dels *cortes* d'escenes, que desfiguren bastant l'original, podríem dir-ne quelcom.

El públic, llevat d'una selecta minoria, no arribà a entusiasmar-se fonament, o si s'entusiasmà no ho demostrà lo sufficient, com calia. Pot-ser no està prou educat encara pera fruir les refinades manifestacions de l'art veritable, quan les buidors y efectismes del teatre francès el somouen més que les obres clàssiques.

Molt ens plauria poder parlar extensament de l'obra de Shakespeare, fer-ne un estudi, donar-la a conèixer als qui no l'han vista ni llegida, car molts són els qui sols la coneixen de nom. Es tasca aquesta de fer conèixer les obres clàssiques que fóra molt convenient, perquè són molts els que estan al corrent de les produccions literaries modernes més a la moda, y en cambi desconeixen completament les clàssiques y antigues que perduren potentes a través dels segles, desconeixent molts d'ells al mateix Calderon y Lope de Vega. — E. H.

PINTURA

Notable ha sigut aquesta última quinzena l'exposició de Can Parés.

En Joseph Masriera, després de molt temps d'estar retret del públic, s'ha tornat a presentar a rompre llances en el camp de l'Art.

Pot dir-se que en Masriera ha fet com

l'au fènix: ha tornat a la lluita rejuenit y ab noves energies.

No'ns entretindrem a classificar les seves obres en l'escola antiga o en la moderna, no: les obres que en Masriera presenta en la present exposició no la tenen aquesta classificació: l'única que podrien tenir seria la de que pertanyen a l'escola *veritat*, perquè, tant en els dibuixos a la ploma com en els paisatges a l'oli, no s'ha apartat de la veritat: els seus quadros tenen vida, ambient, llum, es a dir, són una copia perfecta de la Naturalesa, y feta ab tant sentiment que podem dir que'l seu autor no es tant sols un dibuixant y un pintor acabadíssim, sinó que també es un poeta de la Naturalesa.

Com a joves que som, no'ns hem preocupat de la part mecànica, de l'execució, que es esmeradíssima, de la pulcritud en la manera de treballar la ploma: ens hem fixat solament en el sentiment que s'emana de dites obres, que en el nostre concepte són immillorables.

An els que fins ara no coneixiem an en Joseph Masriera més que per alguna obra solta y pel nom y la fama que en altres temps havia guanyat, ens ha sigut una satisfacció poder admirar lès seves obres, ab les que'ns demostra que'l geni no té edat.

També hem vist al Saló Rovira una aquarela del mestre Mas y Fontdevila, feta ab la traça que es en ell acostumada.

ESCULPTURA

En el Saló dels senyors Masriera y Campins hem vist un bonic agrupament, obra de l'escultor francès en Gustau Violet, representant al rey d'Espanya montat a cavall.

La tal obra ha estat encarregada per la Cambra de Comerç francesa de Barcelona, y sembla que serà'l present que dita entitat farà al rey d'Espanya ab motiu del seu pròxim casament. — A. MOYA CARULLA.

MÚSICA

El diumenge dia 1.er d'Abril donà l'«Orfeo Canigó», al Teatre Comtal, un concert popular dirigit pel mestre Piqué.

Ho són força de profitosos pera'l poble aquests concerts!

En ells s'acostuma a sentir la seva música, la música popular, la música dels sentiments purs, la que no encén passions, la que sols aixampla dolçament el cor.

D'ells ne surt tot un altre, ne surt purament enamorat, ne surt culte, y la seva cultura es tota delicadesa, tota sensibilitat, quedant prompte a rebre tota acció educadora y quedant inconscientment desviada del camí de desmoralisació.

Felicitem de cor a l'«Orfeo Canigó», encoratjant-lo a seguir la seva obra popular.

ENRIC PAZ Y MARCALLÓ

Ha mort un company. En la flor de la seva juvenesa'ns abandona l'amic y les lletres catalanes han perdut altre entusiasta conreuador. Estimava a Catalunya. El coneixiem d'anys, y temps ha que'l vèyem perdut, no essent ni ombra d'ell mateix. La mort el voltava y se l'ha endut. Publicà un llibre, qual edició es agotada. Fou crític teatral de la revista *Catalunya*, y allí poguerem apreciar la seva imparcialitat. Recabarem de la desconsolada familia, a qui acompanyem en son dolor, el permís pera publicar quelcom de lo que ha deixat inèdit.

Ell ha mort, més nosaltres no oblidarem el que fou en vida bon company, fidel amic y pulcre escriptor. Q. E. P. D.

LLIBRES

L'Eloy.—S'ha posat a la venda pulcrament impresa la darrera obra del nostre gran dramaturg Angel Guimerà, de qual obra, en son lloc corresponent, ressenyem l'estrena, y que ab tant èxit ve representant-se en el Teatre Romea. L'obra es impresa en els tallers de «La Renaixensa». Excusa dir lo ben deixat del treball.

Fent memoria.—El distingit escriptor J. V. Colominas ha entregat a l'impremta «La Renaixensa» un volum que dintre poc temps serà posat a la venda. De tal llibre tenim les més falagueres impressions, y creyem que'l *Fent memoria*, a més d'esser un nou èxit pera l'autor, el públic correspondrà justicierament.

Als nostres llegidors oferirem les primicies del llibre.

NOVES

En testimoni de profon agraïment a D. Lluís Graner per la seva esplendidesa y desprendiment al secundar gratuïtament ab les «Audicions Graner» una obra educativa y de cultura de les «Escoles del Districte segon», la Junta Directiva ha acordat que'l dia 14 del corrent, dissabte de Gloria, a dos quarts de deu de la nit, en obsequi als concurrents al Teatre Principal, l'«Orfeo de les Escoles del Districte segon», format per noys de 7 a 12 anys y dirigit pel sub-director don Joan Gibert y Camins, cantarà a dues y a tres veus les *Caramelles dels infants*, *Els tres tambors*, *El bon Caçador*, *Les Aloses* y *La Marruixa*.

També ha acordat que desde'l dia 14 quedi exposada en el Saló Parés la rica y magnífica Senyera que pera dit Orfeo han brodat varies senyoretetes d'aquesta capital interpretant fidelment l'artístic projecte del conegut arquitecte D. Lluís Domenech y Montaner.

XAVIER VIURA

PASQUA FLORIDA

POEMA

DE VENDA EN TOTES LES LLIBRERIES

PREU: 50 CÈNTIMS

Un català, D. Conrat Falguera, home de talent claríssim y a la vegada dotat de l'esperit pràctic que caracteriza a nostra raça, acaba d'inventar dos aparells que sens dubte estan cridats a prestar utilíssims y grans serveys en la fabricació de filats y teixits.

Dinamhilometre anomena a un d'ells l'inventor, y el destina a determinar ab exactitud matemàtica l'elasticitat, resistència y nombre de fils de tota classe de fibres textils.

L'altre, qual nom no té encara concretat, té per objecte analisar la composició de tota classe de mostres de teixits, feina fins avuy difícilíssima per lo entretinguda y exposada a equivocacions, y que per medi de l'esmentat aparell podrà fer-se ab tota seguretat y ab una senzillesa admirable.

No essent-nos possible, per la manca d'espai, donar a conèixer dijs aparells detalladament, recomanem als nostres llegidors que assisteixin a la conferència que'l senyor Falguera donarà en el «Centre Autonomista de Dependents del Comerç y de l'Indústria»

(Montjuic de Sant Pere, 12, pral.), el disabte 21 del corrent, en la qual donarà tota classe de detalls referents a la construcció, funcionament y aplicacions dels mateixos.

Rebi'l senyor Falguera la nostra més entusiàstica felicitació. ART JOVE, que té per fi principalíssim treballar pera la cultura y el progrés de nostre poble, se felicita a la vegada de poder anunciar en ses columnes tant falaguera nova.

AVISOS

Recomanem als nostres subscriptors de fóra enviïn l'import de la subscripció al segon

trimestre en segells de correus de cinc o deu cèntims a la major brevetat possible.

Els senyors subscriptors que desitgin obtenir enquadrnat el poemat *Pasqua florida* poden passar per la Redacció (Mercaders, núm. 38), aon, mitjansant els folletins, se'ls entregarà qualsevol dia feiner, de deu a dotze de la nit.

Els subscriptors de fóra poden enviar-los a la Redacció, desde on se'ls enviarà franquejats. Els que pera més seguretat enviïn un segell de ral, els serà enviat certificat.

Tip. «L'Avenç», Ronda de l'Universitat, 20, Barcelona

LAS NOVEDADES

CONFECCIONES
CAMISERIA
GENEROS DE PUNTO
GUANTERIA
SOMBRERERIA
SENIORERIA A MEDIDA
ARTICULOS PARA VIAJE
ROPAS HECHAS
TRAJES PARA NIÑOS
CORBATERIA
BASTONES Y PARAGUAS
ARTICULOS DE PIEL

Calzado de goma
á 6 ptas. par

Rambla Estudios, 14 y Canuda, 2
TELEFONO, 2013
BARCELONA

Ropas hechas
para Caballeros
Trajes para niños

Celler Catalá y Bar de Cervesa, de J. CAMPAÑA

BONS VINS DE TAULA Y RANCIS * Depòsit de la tant acreditada Cervesa E. PETRY

Se serveix a domicili'l VI y la CERVESA (aquesta a preus de fàbrica)

En el bar se fan XOPS y DOBLES de CERVESA, y tant sols hi ha GASEOSA com a refrescant

PREUS DEL DETALL

USUAL { Xop 10 cèntims
Doble 20 " } PILSEN { Xop 15 cèntims
Doble 20 " } GASEOSA a 15 cèntims

Carrer de la CORRIBIA, 23 (davant de les escales de la Sèn)

ANEMIA,

clorosis, esllanguiment, pobresa de sang, desarreglos periòdics, palpitations nervioses, desvaneixements, debilitat per l'excés de treball mental, agotament per perdues humorals, se curen aviat ab la

Hemoglobina Líquida Dr. Grau

Demani-s en les farmacies. ~ Depòsit: Grau y Bufill, Campo Sagrado, 24

FIGUERAS

TAPIOQUES Y PURÉS
SUPERIORS
A TOTS ELS EXTRANGERS

Màquines NAUMANN pera cosir * Bicycletes NAUMANN sens rival
MÀQUINES RECTILÍNEES pera fer mitja y TRICOTOSES pera la fabricació de gèneros de punt. — Venda d'agulles y accessoris de tota mena. — Preus sens competència, al comptat y a plaços.

— Carrer d'Escudellers, 5, 7 y 9. — BARCELONA —

FERNÁNDEZ Y CARBONELL

PROVEHIDORS DE LA CASA REIAL

Rambla de Canaletes, 1. — BARCELONA

MATERIAL PERA FOTOGRAFIA

MONOPOLI EXCLUSIU DE L'IMMILLORABLE

Paper celoidina mate Satrap

DE L'IMPORTANTÍSSIMA CASA SCHERING, DE BERLÍN

DEPOSITARIS de totl o que produeixen les cases:

GOERZ.	de Berlin	↓	EASTMAN	de París
ZEISS	de Jena	↓	POULENC	de París
GAUMONT	de París	↓	AGFA	de Berlin
RICHARD.	de París	↓	LUMIÈRE	de Lyon

Etc., etc.

Papers al carbó, senzill y doble transport

Carbó velours Artigue y a la goma bicromatada Hócheimer

SUCURSAL-LABORATORI A MONTSERRAT